

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلری یانده کی دائره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نوروده
دائرة مخصوصه

حیات

هیا نه دنا هیا نه ... دنا نه راها هیا نه حیات قاتالم ...!

- عیبه -

نسخه سی هر برده ۱۰ غرورده .

سنه کی بوسته ایله ۵ لیرا .

(اجنهی مملکتلر ایچین ۵ دولار) .

ایوه و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسی

مراجعت ایدیلیر .

یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزیدر .

صافی : ۴۳

آنقره ، ۲۲ ایلول ، ۱۹۲۷

۲ نجی جلد

مصابحه :

بر قاج مشاهدہ

لیسه معلمی اولان ارقاداشلردن بر قاجی
کنجلیک لیسه تحصیلنی بیتیردکن صوکر امسلک
انتخابنده ، کیده جکلری یولی تعیینده ترددلر ،
شاشقینلقلرا ایچنده بولون دقلرینی سویله دیلر . اولری
حیات یولنده قوتلندیرجک یازی یازیلاسانی
ایسته دیلر .

بر قاج لیسه مآذونی کنجندن مکتوب آلدیم
بر قاجی بالذات بنمله مسلك انتخابی مسئله سی
اطرافنده قونوشدی . یازیلر وسوزلر بکا
کوسته ردی که کنجلیک بر قسمنده روحی بر تشوش
وار . مکتب تحصیلی بونلرده کی استعدادلری
تبارز ایتدیرمه مش ، ویا بویله دکلسه بیله
استعدادلرینک نه اولدیغنی بوکنجلیر کندیلری ده
بیلمه یورلر . اوکلرینه بر قاج استقامتده یورومک
امکانی چیقنجه روحلارنده بونلردن برینی ترجیح
ایتمکی ایجاب ایله جک نه بر سائق ، نه بر قدرت
کورویورلر . بری چیقیور ، کندیلرینه ، چوق
باراتامین ایدن مسلکلی کوسترییور ، اویوله
توجه ایله مک ایله مک ایسته یورلر . باشقا بری علم
یولنه کیرمکدن حصوله کله جک ذوقدن بحث
ایدیور . بودفعه قرارلرینی دیکشدره رک علم ادبی
اولمغه تمایل ایدیورلر . یارین دیگر بریسی
صنعتک تولید ایده جکی شهرتی اکلانسه صنعتکار
اولمغه قرار ویره بیلیرلر .

کنجلیک بعضیسنده کورولن بو شاشقینلق
بورنوع تشوشک باشلیجه سبی نه در ؟ ...
بوندن بر قاج آی اول غلطه سرای لیسه سنک
قیمتلی بر فرانسز معلمنه تورک طلبه سنده عمومیتله

کوردیکی مزیت ونقصانلری صوردم . بکا شو
جوابی ویردی : « تورک طلبه سی چالیشقاندیر ،
ویریلن وظیفه نی یاپار . وسطی ذکاسی هیچ بر ملت
چو جو غنک دوننده دکلدیر . آنجق پک چو قلیرینک
شخصیتلری یوقدر . ویریلن درسلی غایت ایی
وموفقیتله یاپان طلبه مه تدقیقه ، محاکمه یه ،
خلاصه شخصی بر کوروشی اورتایه قویمغه مساعد
بر وظیفه ویریلنجه ، اکثر یا چوق آزموق اولویورلر .
بعضاً اون سکز ، اون دو قوز یاشنده بر کنج
دوغرودن دوغرویه درس موضوعی خارچنده
مسئله لر حقنده اون اوج ، اون درت یاشنده
بولونانلر درجه سنده بسیط دوشونویور .
نه ایچون تدریساتمز کنجلیک « شخصیت »
نی تشکیل ایده میور ؟

بوندن اون ، اون بش سنه اولنی خاطر لیورم
اوزمان کتابلرینی او قودیفم ، اسملرینی دودیفم
بر چوق بویوک آدام طانیردم . بونلرک هیچ
برینی شخصاً کورم دیکم ایچون هر برینک
تصور ایتدیکم مزیتلرینی خیالیده یاشاتیردم .
بعضی مشکل مسئله لر قارشیدنده قالدیفم زمان
کندی کندیمه : « کیم بیلیر ، بو بویوک ذاتلر
بو مسئله لر قارشیدنده نه داهیا نه دوشونورلر ! »
دیردم . زمانه بومهم ذاتلردن بر قسمنی طانیدم .
اکثر یا هر طانییش بر « سقوط خیال » اویاندیردی .
صراحتاً کورویوردم که وقیله بر اثر یاراتمش ،
بر ایز بیراقش اولانلر زمانه یورویه مه مشلر ،
بر شیئی او قوم مشلر ، اوراده قالمش ، بر شیئی
یازمشلر ، آرتیق اوکا هیچ بر نقطه ده علاوه

یاپامامشلر ، زمانده کی تحولاتی نه تعقیب ایتمشلر ،
نده اوزرنده دوشونمشلر ... بو تجربه بکا
کوستردی که بزده کی متفکرلر زمانه یورویه .
میورلر ، همان اختیار لایورلر .

« حیات » ک چنکی نسخه سنده محمد علی
توفیق بک افندی یتش سکز یاشنی کچمش
اولان سیر « ادموندغوس » ک حالا هر بازار
سونده ی تایمسه الکوزل ، الکاستادانه مقاله لری
چیقیدیفندن بحث ایدیوردی . آلتش ، یتش
یاشنده الک قوتلی مقاله لر یازان غرب متفکرلری
یاندنه بزده اون سنه ک بر دورده کی تحولاتدن
صوکر یازیلری او قونامیان ، فکرلری آقیری
کلن متفکرلری دوشونونجه کندی کندیمزه نه یه
بزم متفکرلر چابوق اختیار لایور ، نیچین زمانه
یورویه میور سؤالی صورماق قابل اولاماز .
بو اوج موضوعک بلکه مختلف فرعی
سیلری اولابیلیر . فقط هیپسنک مشترک بر سبی
واردر که اوده بالخاصه کنجلیک دورینی تشکیله
چوق مهم تأثیری اولان اورتا تحصیل ، لیسه
تحصیلی طرزیدر . نه ایچون کنجلیر مکتبدن
چیقار چیقماز اراده سز ، قرار سز حالدله قالیورلر ،
بر نوع روحی تشوش ایچنده بولونویورلر ؟
چونکه لیسه تحصیلی بر طاق معلومات ویریور ،
فقط هر کنجده کی استعدادی تبارز ایتدیرمه یور ،
روحی قدرتی آرتیرمایور . کنجلیرده استعدادک
تبارز ایده بیلمه سی ایچون اولنرک اوکته علاقه دار
اولایله جکلری مسئله لری قویمق ، او مسئله لر
اطرافنده تدقیقه ، مشاهدیه ، وثیقه طوبلامغه ،

فکر و امالری

ایکی قفادار

تبعی سه وهن بر بیلدیکه دیدم که :

— استانبول دارالفنونی مدرسلرندن و پورتکیز علوم و فنون آقاده میاسی اعضاسندن محترم دوستمز آورام غالاتی افندی یکی ایکی رساله نشرایتدی .
— محقق (خامورابی) قانوننه عائددر .
— خایر ، یالکز (خامورابی) یه عائددکل .
بوسفر ایکی واضع قانون داهاروار : موسی ایله محمد .
— یا ایکنجی اثر نه دن بحث ایدیور ؟
— معزز استاد ایکنجی رساله سنی غالباً حین جاهد یکی چیلدیرتمق ایچون یازمش . ایشته انتخاب ایتمیکی عنوان :

(عربی حرفلری ترقیمزه مانع دکلدر .)
— دوغروسی ایسترسه ک بیده او قناعتدهم .
یالکز آ کلایامادیم نقطه شو : عربی حرفلری ترقیمزه مانع اولماقله برابر عجباً لاتین حرفلری او ترقی قولا بلاشدرمغه یاردم ایتمی ؟ بکا ایدر کی کلپور . فقط قبول ایدلکلرندن ایچه بر مدت سوکرا .
— عزیزم ، هیچ شبهه یوق که لاتین حروفی بزم قوللاقمده اولدیغمز حرفلردن دهامتکاملدر . بناء علیه مجرد صورتده دوشونولدیکی زمان بزمکیلره فائق اولدقلرینی انکاره امکان یوقدر . آنجق برملک دو قوزنجی عصر تورکیه سنی آ کلامق و یازمق ایچون الزمدر . اسکی کتبخانه لره کیرنجیه اسکی دورلره عائد هان هرکتابی بولمق ممکندر . فقط حالایکی نشریاتی محتوی برکتبخانه مز یوقدر . اسکی اثرمه دایر بیلیو غرافیک معلوما تمز موجوددر . بوقبیل معلوماتی اولمایانلرده قولایچه آله ایده بیلرلر . فقط صوک دورک بیلیو غرافیک ده یوقدر [*] باطبع نشریاتی تدقی ایده بیلیمک ده متعسردر . دیمک اولویورکه اون دو قوزنجی عصر ، کنديسندن اولکی عصرلره نظراً داهامجهولدر و بالطبع داهام کوچ تبعع ایدیله بیلر . بویله بر دورک تاریخی یازمغه قالدیشمق ده انسانی خسرانه دوچار ایدر . یاپیلاجق شی بومهم عصری آ کلامق ایچون بر طرفدن ، داهام اسکی عصرلری تبعه چالیشمق ، دیگر طرفدن بوعصرک تاریخنه اساس اولاجق وثیقه لری طویلماقدر . بواشلره ایسه بزم مساعیمز ، بزم عمرمز کافی کله ز اون دو قوزنجی عصر تورکیه سنک تاریخی آنجاق بزدن سوکرا کی نسل یازایله جکدر . بز اونسلک همته مسند اولاجق وثیقه لری ، تبعلری طویلاییلرسه ک جوق بویوک برایش یامش اولورز .

علی جانب

[*] بغدادی اسماعیل پاشا محومک اوتوز سنه لک جدی برامکله وجوده کتیردیکی « کشف الظنون » ذیلک طبع ونشر ایدیله سنی مومر شده هان تمی ایتمک لازمدر .

— صدی بیراقایلم عزیزم . آورام غالاتی افندی ک تماماً حق وار . (لسان) کله سنک عقله کتیردیکی مهم مسئله لرایچنده الفبا بحی ظن اولوندینی قدر بویوک بر موقعی حائز دکلدر . هله یاپیاجمزالقبا تبدیلاتی صرف ، اشتقاق و سائر جهتلرندن یکی قاریشقلقلر احداث ایده جک ماهیتده ایسه صرف ایده جکمز امکه یازمقدن ثانیاً عصرمزک جوجوق بسیقولوژیسنه عائد بعض تجربه وملاحظه لرینی اونو ناملی ویسلی بزرگه بز الفبایی نه قدارچابوق اوقونورساق اوقونالم جوجقلرک معین یاشلرده ذهنلرینه کیره بیله جک کله لر عددنده مهم بر ده کیشیکک حصوله کتیره مز . چونکه اونک حدودینی طبیعت کندی ایله چیزمشددر . و جوجفک ذهنی انکشافنده اک مهم عامل هیچ بر کره محاسوکک خصوصنده تأمین ایدیله جک اون اونیش کونلک بر سرعتدن عبارت دکلدر .

اگر عصری و علمی اولمق آرزوسنده ایسه ک عصرک وعلمک بواغیمتلی کشفیاتنه قارشى بیکانه قالمایمیز . ترقی بختنه کلنجه ، بوراده دقت ایدیله جک اساسی برنقطه کوروپورم : دنیامک دکل لاتین ، حتی شیمدی به قدار تصور ایدیله ممش اک معجزه لی حرفلرینی آلدیمیزی فرض ایت : شادیکدی تدریس اصوللرینه واقف خوجاومکتبلر بوقه نه یاپایبیلیمک احتمالز واردرکه ؟ بناء علیه بزم حرفلرمزه نسبتله حقیقه داهامتکامل اولان لاتین حرفلرینی بهمه حال آلمق کندی خصوصی وضعیمزه نظراً بر ترقی و تجدد لازمه سیدر ظن ایتمیورم . اگر اونلری آلوب تطبیق ایتمک ایچون صرفه مجبور اولاجمزالمکک بوزده برینی کندی الفباضری اصلاح واملاضری تنظیم خصوصنه ویرسه ک پک آرزمانده تورکجه مز بر معموره حالنی آلفه باشلار . و کوندن کونه هر آراباجینک آیری آیری تخریب ایتمیکی بر باد بر قالدیرمه دوشن بدبخت ومظلوم لسانمه خلیجه صلاح کلیر . اوله دکلکی ؟ بچین صوصیورسک ؟
— بوتون بونلر کوزل . انجق بنده شوقناعت یاشیورکه هر درلو مدنیت ته کینکی نقطه نظرندن بز برکون بهمه حال اوروپا ملنلری عالمه سنه التحاق ایده جکمز . قوللاندیممز حرفلر یعنی لسانک یازیش قیلینی ایله آسیائی قالمایمیز . بزکه کندی باشمزدن فسی چقارمغه قورقداق . بچون الفباضره شابقه کیدیرمکدن اجتناب ایدلم ؟

آنجق لاتین حرفلرینی قبول ایدرسه ک بونلری صرف (بیو غرافیک) برنقطه نظرندن یعنی رقع ، کوفی ، ثلث و دیوانی خطی کی یکی بریازی طرزی اولارق آلمالی بز دیورم . یعنی الفباضری ، الفباضرک احتیاجلرینی اوحرفلره دکل اوحرفلری بزم الفباضره اویدورارق اکالی واکسیک اولان سسلره صائتلر ایچون خصوصی تدریساتده بولونمالی بز ادعاستندهم . سن نه دیرسک ؟

— بن دیه جکمی دیدم . بو حرفلرک بزم ایچون مدنیت و ترقی لازمه سی اولدیغه قانع دکلیم . فقط هر هانکی بر ملاحظه ایله قبول ایدلکلرینی فرض ایده جک اونورسه سنک دیدیکک طرزده آلیمالرینی رجیح ایدرم .

فاضل احمد

ملی ومدنی بنیه سنی تشکیل ایدن عناصرک خصوصی بر طبیعتی اولدیغنی اونو نامیالم . و بیللم که او عنصرلرک قیمت و اهمیتنی یالکز معقولیتلرینک درجه سی تعیین ایتمز . هیچ برملت ایشتدکمی که بنم وطنک طوبراغی فلان مملکتککی قدار اینی صالاطا بیشدر میور دییه بوتون اولکهنه سنی ده کیشدیرمکه قالدیشین ! بومسئله ده آرزوق بویله در .

— فی الحقیقه بویله بر شی ایشتیمدهم . فقط بوکا بر آزمنا سقم . زیرا دکیشمه سی هم ممکن ، هم فائده لی بر شی وارسه اونی تبدیل ایتمک ایسته مکی آنجق جهله ، تعصبه ومسکینلکله قوه تشبیه نقصانه عطف ایدرم .

اوهت وطنک طوبراغی ده کیشدیرمه م . فقط اونک برکتی آرتیراجق واسطه لری بولا بیلیرسه بچین آلمایم ؟

— بکی اما بوراده دوشونوله جک دیگر برنقطه وار . اگر ملی موجودیته دیشاریدن ضم ایدیله جک هر هانکی بر عنصر او وجودیتک جوهرینی دکیشدیرمه جک ماهیتده ایسه نه یاعلی ؟ زیرا او وقت ملی وارلک محافظه سی ایچین ایدیلن فدا کارلرک معناسی نه دن عبارت قالیر ؟ مادامکه همزمانز اولان هر مترقی ملت باشلیجه ایکی غایه تعقیب ایدیور ؛ و بونلردن برنجیسی بوتون عالمه شامل تجدد حمله لرینی ملی موجودیت ایچنه عکس ایتدیرمک ، ایکنجیسی ده بو وارلنی خصوصی شمائل ایله تمادی ایتدیرمکه چالیشمقددر . لازم کلیرکه بزده تکاملزده بوا یکی عاملک حصه لرینی آبی آیرالم .

— لاقیردی بی فضل اوزاتدک . و ایچندن چیقماز بر نظریات صیتمه لغنه کوتوردک ! ایچون اونو تیورسک که بوتون بوبخت ایتمیک شیلر نهایت بر تلقی مسئله سندن عبارت بولونویور ! ایشته بنم هیچ ده کیشمه بن دستورم : هر هانکی ساحه ده (ته کینک) تکمله امکان وارسه اونی اله ایتمکدن چکینمه ملی ! شیمدی سوبله باقم ، آورام غالاتی افندی داهانه لردن بحث ایدیور ؟ (خامورابی) قانوننده حرفلره دائر بر شی بوقی ایش ؟

— خایر یوقش . لکن استانبول دارالفنونی مدرسلرندن و پورتکیز علوم و فنون آقاده میاسی اعضا سندن معزز دوستمز آورام غالاتی افندی ک پک حقل بر دعواسی وار . بو دعوا لسان ، تدریس ، الفبا مسئله لری حقنده کی کثیف غفلتمز اوزرنده چینلایان بر صیحه اولمالی ایدی . فقط پک علمی و پک پست بر پرده دن چیقدینی ایچون بر آرزسونوک ! حالبوکه طامه ک دقتی آولامق ایچون جوق بوش فقط شاماتالی سوزلره احتیاج واردر . غالاتی افندی دیورکه :

[لسانزده الفبا مسئله سی دییه آیریجه بر مسئله اولاماز . بوکا املا ، اشتقاق و تعبیرات علمییه مربوطدرکه ، دردی بر برندن آریلماز بر « کل » تشکیل ایدر . تصواتی لاتین حرفلی بر الفبا ایله بر درجه یه قدار املا مسئله سی حل اولونور . حالبوکه اشتقاق و تعبیرات علمییه مسئله لری ، یعنی (علم) تمامیه بانار .]
— هانی او کونلر ؟ بزده بهانه ایله ساخته کارلقدن قورتولورز . اوزرینه « علم » باندرولی یاپیشدیریلارق پیاسه یه سورولن مز خرقانی کور میورمیسک ؟